

ΓΛΩΣΣΑ 28-11-2022

2. Η γλώσσα στην οποία είναι γραμμένο το παραμύθι σάς φαίνεται διαφορετική από αυτήν που μιλάμε συνήθως σήμερα; Π.χ. κάποιοι τύποι ρημάτων, *έδωκε, πόχεις*, και κάποιοι τύποι ονομάτων, *παστρεμένο, αυτού*. Μπορείτε να βρείτε και άλλα τέτοια παραδείγματα;

Η γλώσσα του παραμυθιού παρουσιάζει διαφορές στο σχηματισμό ορισμένων λέξεων όπως:

το ηύρε = το βρήκε	:	παστρεμένο = καθαρό
έδωκε = έδωσε	:	έδωκαν = έδωσαν
πόχεις = που έχεις ή που `χεις	:	να φιλέψεις = να κεράσεις
αυτού = εδώ	:	φαγί = φαί
κρομμύδια = κρεμμύδια	:	έβγα όξω = βγες έξω
θα βάνετε = θα βάλετε	:	θα βάνω = θα βάλω
θα βάνουμε = θα βάλουμε	:	

5. *Αν θέλεις να κρατήσεις τη γυναίκα σου, θα κάνεις ένα τραπέζι από ψάρια να χορτάσει όλο το στράτευμα, είπε ο βασιλιάς στο φτωχό ψαρά. Βρείτε παρόμοιες προτάσεις μέσα στο κείμενο και διατυπώστε τες με όλους τους δυνατούς τρόπους:*

- *Αν θέλεις να κρατήσεις τη γυναίκα σου, θα κάνεις ένα τραπέζι από ψάρια να χορτάσει όλο το στράτευμα...*
- *Αν ήθελες να κρατήσεις τη γυναίκα σου, θα έκανες ένα τραπέζι από ψάρια να χορτάσει όλο το στράτευμα...*
- *Αν θελήσεις να κρατήσεις τη γυναίκα σου, θα κάνεις ένα τραπέζι από ψάρια να χορτάσει όλο το στράτευμα...*
- *Αν θα ήθελες να κρατήσεις τη γυναίκα σου, θα έκανες ένα τραπέζι από ψάρια να χορτάσει όλο το στράτευμα...*

Παρόμοια μπορούν να γίνουν και οι παρακάτω υποθετικοί λόγοι:

- Αυτού αν εμένα μονάχα κάνεις να μαγειρέψεις δε φτάνει...
- Αύριο... αν κοπιάσετε, το τραπέζι θα είναι έτοιμο.
- Αν δεν ταίσεις αύριο όλο το στράτευμά μου με σταφύλια, θα σου πάρω τη γυναίκα σου.
- Αν κοπιάσετε μαζί με το στράτευμά σου αύριο, τα σταφύλια είναι έτοιμα.

6. Ξέρετε ότι στη χώρα των παραμυθιών τα πράγματα μιλάνε;
Το μαγικό τετζεράκι είπε στην όμορφη κοπέλα μερικά μυστικά μαγειρικής για να εντυπωσιάσει το βασιλιά και το στράτευμά του.

Εσείς μπορείτε να της πείτε μερικά ακόμα; Γράψτε τα δικά σας μαγειρικά μυστικά!

– Θα γλείφουν και τα δάχτυλά τους αν ρίξεις στο φαγητό σάλτσα από φύκια του ωκεανού.

– Θα τους κόψεις την πείνα αν τους προσφέρεις ψάρια μαγειρεμένα με χυμό κοραλλιών.

– Θα ξεγελάσεις την πείνα τους αν τους δώσεις να δοκιμάσουν δαγκάνες καβουριών.

– Θα τα κάνεις κάθε φορά σαλάτα αν μαγειρεύεις μύδια με χταπόδια χωρίς πρώτα να τα έχεις χτυπήσει πολύ καλά.

ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

2. Βρείτε τα επίθετα στο παρακάτω κείμενο. Ποια λέξη προσδιορίζει το καθένα; Συμπληρώστε τον πίνακα, γράφοντας και το συγκριτικό βαθμό των επιθέτων:

Επίθετα	Λέξη που προσδιορίζουν	Συγκριτικός βαθμός
ειδικοί	γιατροί	πιο ειδικοί, ειδικότεροι
(ειδικοί)	ψυχολόγοι	πιο ειδικοί, ειδικότεροι
σημαντικό	θέμα	πιο σημαντικό, σημαντικότερο
υγιεινή	ζωή	πιο υγιεινή, υγιεινότερη
σωστή	διατροφή	πιο σωστή, σωστότερη
αδύνατα	παιδιά	πιο αδύνατα
παχουλά	παιδιά	πιο παχουλά, παχουλότερα
υγιείς	άνθρωποι	πιο υγιείς, υγιέστεροι
γερός	οργανισμός	πιο γερός
μεγάλα	προβλήματα	πιο μεγάλα, μεγαλύτερα

- Μέσα στο κείμενο υπάρχουν και κάποια επιρρήματα. Γράψτε αυτά που έχουν συγκριτικό βαθμό.

Επιρρήματα	Συγκριτικός βαθμός
αναλυτικά	πιο αναλυτικά, αναλυτικότερα
πολύ	πιο πολύ, περισσότερο
καλά	πιο καλά, καλύτερα
σωστά	πιο σωστά, σωστότερα

5. Πολλές φορές ο υπερθετικός βαθμός δηλώνεται με σύνθετα επίθετα που έχουν ως πρώτο συνθετικό τις λέξεις στο πρώτο συννεφάκι. Συνδυάστε τες με τα επίθετα και μετά χρησιμοποιήστε τις λέξεις που φτιάξατε σε μια δική σας ιστορία.

θεός + νηστικός = θεονήστικος

όλος + φρέσκος = ολόφρεσκος

κατά + κόκκινος = κατακόκκινος

πέντε + νόστιμος = πεντανόστιμος

τρεις + άθλιος = τρισάθλιος

6. Να συνδέσετε τα παρακάτω ζεύγη προτάσεων με τους κατάλληλους συνδέσμους, έτσι ώστε μια από τις δύο προτάσεις να γίνει υποθετική ή αποτελεσματική. Κάντε όσες αλλαγές χρειάζονται:

- Έφαγε τόσο πολύ.
• Δεν μπορούσε να κοιμηθεί το βράδυ.
Έφαγε τόσο πολύ, που δεν μπορούσε να κοιμηθεί το βράδυ.
(εξαρτημένη αποτελεσματική πρόταση)
- Η φωτιά είναι πολύ δυνατή.
• Το φαγητό θα καεί.
Αν η φωτιά είναι πολύ δυνατή, το φαγητό θα καεί.
(εξαρτημένη υποθετική πρόταση)
- Δεν έχω τα κατάλληλα υλικά.
• Δεν μπορώ να σου φτιάξω το αγαπημένο σου γλυκό.
Αν δεν έχω τα κατάλληλα υλικά, δε θα μπορώ να σου φτιάξω το αγαπημένο σου γλυκό. (εξαρτημένη υποθετική πρόταση)
- Θα χαλάσεις τα δόντια σου.
• Τρέφεις συνεχώς με γλυκά.
Αν τρέφεις συνεχώς με γλυκά, θα χαλάσεις τα δόντια σου.
(εξαρτημένη υποθετική πρόταση)
- Τα μικρά παιδιά πρέπει να διατρέφονται υγιεινά.
• Το σώμα τους αναπτύσσεται κανονικά.
Τα μικρά παιδιά πρέπει να διατρέφονται υγιεινά, ώστε το σώμα τους να αναπτύσσεται κανονικά. (εξαρτημένη αποτελεσματική πρόταση)
- Βάζει τόσο αλάτι στα φαγητά.
• Δεν μπορώ να φάω ούτε μπουκιά.
Βάζει τόσο αλάτι στα φαγητά, ώστε δεν μπορώ να φάω ούτε μπουκιά.
(εξαρτημένη αποτελεσματική πρόταση)
- Την Κυριακή μπορεί να έχει καλό καιρό.
• Θα φάμε έξω.
Αν την Κυριακή έχει καλό καιρό, θα φάμε έξω.
(εξαρτημένη αποτελεσματική πρόταση)

9. Η γραφομηχανή χάλασε και μερικά πλήκτρα της δε λειτουργούν. Ποιο είναι το αποτέλεσμα; Το βλέπετε και μόνοι σας. Λείπουν μερικά σημάδια: διαλυτικά (¨), ενωτικό (-), απόστροφος (´) και υποδιαστολή (,). Μπορείτε να τα συμπληρώσετε;

Η ψαραγορά της Αγια-Μαρίνας, κάτω στο λιμάνι, βούιζε από τις φωνές του κόσμου κάθε Σάββατο πρωί. «Πάρε, κόσμε, εδώ το καλό ψάρι, εμείς δεν κοροϊδεύουμε» φώναζε ο ένας. «Μόνο του μαστρο-Νικόλα το μεγάλο μπαρμπούνη σπαρταράει ακόμα» έλεγε ο άλλος. «Ό,τι και να πάρετε θα 'ναι ολόφρεσκο!» συμπλήρωνε ο τρίτος.

Γι' αυτό μ' αρέσει να πηγαίνω στην ψαραγορά. Είναι όλοι χαρούμενοι και φωνακλάδες, την ώρα που αδειάζουν τα τελάρα από τα καΐκια και τα ακουμπούν στο πλάι τους.

10. Βρείτε την κυριολεκτική σημασία των παρακάτω μεταφορικών εκφράσεων (συμβουλευτείτε και το λεξικό):

<i>Βάζω νερό στο κρασί μου</i>	⇒ Υποχωρώ, παύω να είμαι απόλυτος.
<i>Τρώγεται με τα ρούχα του</i>	⇒ Γκρινιάζει με κάθε αφορμή.
<i>Να φας τη γλώσσα σου</i>	⇒ Σταμάτα να μιλάς προβλέποντας συμφορές. (Το λέμε όταν κάποιος αναφέρεται σε κάτι κακό.)
<i>Φάγαμε μαζί ψωμί κι αλάτι</i>	⇒ Συνδεόμαστε με δεσμούς φιλίας και οικειότητας, γιατί γνωριζόμαστε από παλιά κι έχουμε περάσει πολλά μαζί.
<i>Κατάπιε τη γλώσσα του</i>	⇒ Έχασε τα λόγια του, δεν μπορούσε να πει τίποτα.
<i>Έμεινε πετσί και κόκκαλο</i>	⇒ Αδυνάτισε υπερβολικά.
<i>Στάζει η γλώσσα του φαρμάκι</i>	⇒ Μιλάει με πολύ μεγάλη κακία.

11. Συμπληρώστε τα κενά για να σχηματιστούν σύνθετες λέξεις σχετικές με τη διατροφή (συμβουλευτείτε και το λεξικό).

- καλοφαγάς:** του αρέσει το καλό φαγητό
- χορτοφάγος:** δεν τρώει κρέας
- αχώνευτος:** αντιπαθητικός και δυσάρεστος άνθρωπος
- πρόγευμα:** το πρωινό φαγητό
- συσσίτιο:** κοινό γεύμα που μοιράζεται στο στρατό
- λιτοδίαιτος:** δεν τρώει πολύ
- λιμοκτονώ:** πεθαίνω από την πείνα
- νερόβραστος:** αδιάφορος και βαρετός άνθρωπος
- κοιλιάδουλος:** υπερβολικά λαίμαργος